

Yttrande över promemorian Möjlighet för regeringen att frånga huvudregeln för fördelning av platser vid urval till högskolan vid extraordinära händelser i fredstid. (U2021/01271)

Sammanfattning

SLU samtycker till förslaget att regeringen ska kunna frånga huvudregeln för fördelning av platser vid urval till högskolan vid extraordinära händelser i fredstid.

SLU anser att högskoleprovskvoten bör minska på nationell nivå inför höstintagningen 2021, oavsett hur det går med högskoleprovets genomförande under våren 2021.

Genomförandet

Samordnaren för högskoleprovet beskriver två scenarier (under förutsättning att möjligheten ges):

- 1) att högskoleprovet ställs in nationellt och att regeringen då beslutar om en tillfällig minskning av högskoleprovskvoten på nationell nivå,
- 2) att högskoleprovet ställs in på någon ort eller i någon region och att den berörda högskolan då får möjlighet att ansöka om att minska kvoten.

SLU menar att scenario 2 skulle kunna uppfattas orättvist för de individer som söker attraktiva utbildningar som bara finns på enstaka högskoleorter. Det går inte att avgöra vilka högskolor som är "närmast berörda" av ett eventuellt uteblivet provtillfälle i en viss region. Om provet ställs in på vilken ort som helst i Sverige skulle SLU behöva minska högskoleprovskvoten för att ge likvärdiga möjligheter för alla, oavsett var i landet de bor, att komma in på veterinär- eller djursjukskötartutbildningen.

SLU menar därför att en minskning av högskoleprovskvoten bör vara generell.

Effekter

För högskolan

Generellt kan sägas att en minskning enbart har betydelse för de utbildningar där det råder konkurrens om platserna. Enligt UHR:s analys av antagningen hösten 2020 var det konkurrens till drygt hälften av alla program och till knappt en femtedel av alla kurser, vilket motsvarade 24 procent av sökalternativen. Tre fjärdedelar av sökalternativen saknar konkurrens. ”Konkurrens” är ändå mycket generöst definierat; minst en reservplacerad vid första urvalet.

Med den mycket korta remisstiden som står till förfogande är det inte möjligt att nu göra några närmare analyser av konsekvenserna för de av SLU:s utbildningar där det råder konkurrens om platserna.

SLU:s bedömning är att *sammansättningen* av studenter *inte* kommer att påverkas nämnvärt av en tillfällig minskning av högskoleprovskvoten samt att den största effekten kan antas vara positiv; fler individer kommer in på den urvalsgrund som bäst förutsäger studief framgång, dvs. betyg. Högskoleprovet brukar beskrivas som en andra chans, underförstått för grupper som annars inte skulle sökt sig till högskolan. Men analyser visar att det är vanligare att kvinnor samt barn till högutbildade skriver högskoleprovet, dvs. grupper som redan är överrepresenterade i högskolan. Det har också visat sig att goda högskoleprovsresultat inte heller påverkar vem som väljer vad; ungdomar från icke-akademikerhem väljer utbildningar de ändå skulle ha kommit in på. (IFAU Rapport 2020:9, *Hur påverkas ungdomars utbildningsval av ett bättre resultat på högskoleprovet?* Graetz m.fl.)

För individerna

För individerna är perspektivet annorlunda; nio av tio sökande till ett program konkurrerade om en plats och knappt 60 procent av de som sökte kurser behövde konkurrera.

I promemorian står att de sökande kan påverkas av att de inte är tydligt hur platserna kommer att fördelas. SLU vill påminna om att den otydligheten redan föreligger. Ingen vet vid söktillfället hur fördelningen mellan betygskvoterna blir eftersom den sker utifrån hur många som söker i respektive betygskvot (BI, BII och folkhögskolekvoten). Utanför den något snäva antagningsprofessionen är kännedomen om fördelningen dessutom låg. Hur utfallet på kurs- och programnivå kan bli av att det är relativt sett färre platser för de som kompletterat och att det ofta inte blir någon plats alls för sökande från folkhögskolan är ganska okända fenomen.

För de ungdomar som slutat gymnasiet 2020 eller 2021 har pandemin haft stora konsekvenser. Det är inte rimligt att de också ska missgynnas i antagningen på grund av att möjligheten att göra högskoleprovet begränsats för dem.

Slutsats och bedömning

Om en minskning av högskoleprovskvoten inte skulle genomföras, trots att det är färre som haft möjlighet att skriva, finns risk för att personer med mycket låga poäng på provet kommer in samtidigt som personer med bättre förutsättningar blir reservplacerade, särskilt de som hamnar i betygskvoten BII ("kompletteringskvoten"). Det är inte någon önskvärd situation, vare sig ur individens, högskolans eller ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Eftersom färre har kunnat skriva högskoleprovet under hela pandemin föreligger denna risk oavsett om provtillfällena ställs in under våren 2021.

SLU förordar därför att högskoleprovskvoten minskar inför ht 2021, oavsett hur det går med högskoleprovets genomförande under våren 2021.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av prorektor Karin Holmgren efter föredragning av avdelningsdirektör Kristina Julin.

Karin Holmgren

Kristina Julin

Signature page

This document has been electronically signed using eduSign.

eduSign

Electronically signed by

Kristina Julin

eduSign

Date and time of signature

2021-03-03 07:37 UTC

Authenticated by

Sveriges Lantbruksuniversitet

Electronically signed by

Karin Holmgren

eduSign

Date and time of signature

2021-03-03 07:56 UTC

Authenticated by

Sveriges Lantbruksuniversitet